

Motion till riksdagen 2005/06:K12

av Birgitta Sellén (c)
med anledning av skr. 2005/06:66

Digital distribution av ljudradio

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om mobila radiosändningar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om behovet av infrastrukturens uppbyggnad för att klara de mobila sändningarna via marknätet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att hela landet skall kunna ta del av alla program som Sveriges Radio sänder.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om möjligheten för hörselskadade att ta del av radiosändningar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om Sisuradio.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om privat kommersiell radio.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utreda vilka konsekvenserna blir för radiosändningarna när inte DAB-radion genomförs i landet.

Motivering

Regeringens skrivelse om distribution av ljudradio blev en besvikelse. Jag har förståelse för att regeringen anser att införandet av DAB-radion blir väldigt dyr för både Sveriges Radio och för konsumenten. Det händer också oerhört mycket inom den tekniska utvecklingen och därför kan DAB vara inaktuell om ett antal år. Men den tekniska utvecklingen kommer sannolikt inte att stanna upp. Andra länder, t.ex. Danmark och Norge, är mer offensiva och tror på DAB-radion som en framtidsmodell, inte minst för att FM-nätet i olika länder redan är överbelastade, precis som i Sverige, och därför finns det inte utrymme för fler program i FM-nätet. Regeringen skriver (citat sidan 11): ... *sändningarna skall kunna tas emot i hela landet och programverksamheten*

Fel! Okänt namn på

skall vara så sammansatt och varierad att den rör från det breda anslaget till mera särpräglade, samtidigt som medborgarna får chansen till nya och oväntade val av program och genrer.

Vi vet att den utvecklingen är svår att klara av i Sverige om vi vill nå ut till alla människor i hela landet, vilket vi bara kan göra via marksänd radio. Det är därför med besvikelse jag tagit emot regeringens skrivelse om att Sveriges Radio inte ges möjlighet att säkra radions digitala distribution. Men mer oroande är om inte förutsättningar skapas för att radion, precis som tv, kan få en digital eterburen distribution som också ger mobil och portabel/handhållen mottagning. Radion som medium bygger på mottagning på olika sätt – stationärt och mobilt – hemma, i bilen och i bärbara mottagare fickradioapparater, mobiltelefoner eller radion i mp 3-spelaren.

Radions mest utpräglade karaktärsdrag är att den kan tas med och avlyssnas i princip överallt. Det är ju därför radiomottagare och batterier ska finnas i varje hem när strömmen går. Det är ju därför radio blev det enda medium genom vilket medborgarna kunde nås av information under det stora strömbrottet i New York för ett par år sedan eller vid stormen Gudrun i Sydsverige för något år sedan. Det är radion som går ut med viktiga meddelanden till allmänheten. Det är radion som ger trafikrapporter om allt från köer till trafikolyckor, och även information om trafikproblem som kan/har uppstått till följd av olika väderförhållanden.

Om radion hänvisas till stationär mottagning i tv:s marknät som ett tillägg till tv, reduceras radions betydelse och genomslagskraft och därmed också dess viktigaste funktion vid sidan av att sända program, nämligen att kunna hålla medborgarna informerade om vad som händer, och när så behövs stå för livsviktig information. Samhället tappar en av sina viktigaste informationskanaler för trafik, service och andra påfrestningar i samhället – förutom ett viktigt innehåll i form av nyheter, kultur, sport, barnprogram etc. som idag betyder mycket för alla. Radiolyssnandet är starkt idag, med en daglig lyssning på radio på 79,6 procent, för Sveriges Radio 51 procent och för kommersiell radio 35,2 procent.

Om radion hänvisas till att samarbeta med /alt. också ska få utrymme i tv:s marknät så kommer det även att påverka utbudet av tv-kanaler i marknätet. Jag oroas då för att t.ex. HDTV inte kommer att få plats i tv:s marknät. Eftersom vi redan vet att det finns teknik som kan sända mycket bra ljud- och bildkvalitet så bör vi planera för att denna ska få plats i tv:s marknät.

En radio som inte finns närvarande och tillgänglig i vardagen blir inte användbar i samband med kriser, dvs. när Tjörnbron rasade och bilister skulle varnas eller när människor utanför hemmet, i trädgården, i båten, i bilen etc. ska varnas för utsläpp e.d.

Utrymme i tv:s digitala nät, att finnas i hemmet i tv:n är inte ointressant men det är inte annat än ett komplementärt sätt att nå lyssnarna. Majoriteten av mhushållen väljer dessutom att ta emot tv genom kabel eller egen parabol. Dessa nås inte om radion enbart ligger i det digitala marknätet. Ska alla med tv nås måste radion också distribueras via satellit.

Om det inte finns ett etersänt digitalt marknät för mobil mottagning för radion finns inte heller något skäl att skaffa en radio, varken i bilen, båten

eller till sommarstugan för att ta med ut i trädgården eller hängmattan etc. Där går det nämligen inte att lyssna på radio om det inte finns ett nät för mobil mottagning.

Radion kan idag också sändas via Internet – i bredband, mobilt bredband som 3 G etc. Men varje sådan lyssning kräver att varje lyssnare måste köpa utrustning, t.ex. dator och/eller 3 G-telefon. Dessutom ska lyssnaren betala anslutnings- och samtals-/månadsavgifter. Frågan är då hur det går med upplutningen kring mottagaravgiften? Även om många köper sådan utrustning för andra ändamål måste själva radiolyssnandet indirekt betalas en gång till, även om bredbandsavgiften många gånger är en klumpsumma för annat och radiolyssnandet och därmed ingår i bredbandsavgiften.

Regeringen säger i sin skrivelse att mobil mottagning är möjlig via Internet. Det är knappast något som stämmer, eftersom mobilt Internet inte alls är utbyggt så att mottagningen fungerar tillfredsställande i hela landet. Satellitsändningar kan också ge mobil täckning, men för att det ska bli ekonomiskt bärkraftigt så behövs ett stort antal lyssnare. Det innebär att det bara är i storstäder som detta är realistiskt och inte i hela landet. Det är i glesbygd som största problemet med mobila radiosändningar finns. Inte heller 3 G-nätet fungerar tillfredsställande i glesbygd och därför kan man inte heller lita till att radiosändningarna kan fungera mobilt i hela landet, om inte infrastrukturen byggs ut rejält.

Det skulle för radiomediets del – både för public serviceradio och för kommersiell radio vara ett lugnande besked att radions etersända digitala distribution för mobil mottagning kan utlovas av oss politiker och då med ett nät som erbjuder samma täckningsgrad, minst samma nedbrytbarhet, dvs. möjlighet till lokala och regionala sändningar samt driftsäkerhet, som dagens FM-sändningar. Den lokala Sveriges Radio nedbrytningen (25 kanaler) går inte att åstadkomma i nuvarande digitala tv-marknät, utan Sveriges Radio måste i tv:s marknät följa SVT:s regionala nedbrytning.

Även om genomförandet tar tid är ett tydligt ställningstagande för att radion får sitt behov av digital distribution tillgodosedd ett viktigt besked för att säkra radions långsiktiga utveckling och konkurrensmöjligheter. Om inte vi politiker fattar beslut om när radiosändningarna ska övergå från analoga till digitala så kommer marknaden att leda till en förändring som kan komma att skapa orättvisa förutsättningar i vårt land. Glest befolkade områden kommer med säkerhet att få vänta väldigt länge på de nischade program som kommer att kunna sändas i områden med många lyssnare. Redan idag kan medborgare som bor i digitaliserade områden lyssna till flera kanaler som SR sänder, exempelvis SR Klassiskt, P 3 Star, SR Sverige, Sisuradio och inte minst arkivkanalen SR Minnen med ett stort utbud av program ur Sveriges Radios arkiv. Det kommer att dröja många år innan hela landet kan ta del av dessa program, vilket är orättvist mot dem som inte kan ta del av dessa program.

Av den anledningen är jag bl.a. oroad över vad som kommer att hända med Sisuradio. Enligt regeringens beslut (1997-06-19) KU 96/384/RTV) fick Sveriges Radio tillstånd att sända på finska i en DAB-kanal. I januari 2006 hade deras sändningar pågått i 8 år i DAB-nätet. Sisuradio sänder dagligen

Fel! Okänt namn på

från 06.00–22.00, med sändningar på finska och meänkieli (tornedalsfinska). Kanalen innefattar nuförtiden även 4 timmar på finlandssvenska.

SR Sisuradio har hela tiden varit den enda permanenta kanalen i DAB-nätet. Det har även funnits andra kanaler genom åren, men då i form av försökskanaler. Den största frågan för kanalens fortsatta existens är därför:

- Hur garanterar Sveriges regering att landets två största språkliga minoriteter, den tornedalsfinska och finska, har en egen kanal i fortsättningen? Hur kommer deras sändningar att garanteras i framtiden?

I sändningstillståndet har dessa språk en särställning som minoritetsspråk. RUAB gjorde under 2005 den mest omfattande lyssnarundersökning om språkkunskaper som gjorts i Sverige. Enligt RUAB finns det i Sverige totalt 469 000 personer som kan finska eller meänkieli. Med digitalradio kan man också erbjuda tjänster till funktionshindrade. För t.ex. hörselskadade kan text och bildstödet som DAB har möjlighet att erbjuda vara värdefullt. Det är hundratusentals medborgare i landet som är mer eller mindre hörselskadade.

Möjligheten att kunna spara, dvs. lagra, program för senare lyssning som digitaltekniken erbjuder på ett otroligt enkelt sätt skulle vara en stor tillgång för hörselskadade. Den hörselskadade kan då repetera lyssnandet genom att återuppspela ljudet hur många gånger som helst för att kontrollera att man hört rätt. Lagringsutrymmet nu i DAB-mottagare varierar från 10 till 30 minuter, men kan bli betydligt större i framtiden. Vi har i riksdagen fattat ett beslut om att vårt samhälle ska vara handikappanpassat 2010. Det kommer vi inte att klara av när det gäller hörselskadades möjlighet att ta del av radiosändningar, trots att tekniken för det finns, om vi inte snabbt fattar ett beslut om att sända radio i ett digitalt marknät.

I betänkandet som ligger till grund för regeringens skrivelse lyftes frågan om den privata kommersiella radion. Där föreslås att den privata radion ska erbjudas möjlighet att sända program i SR:s marknät. Nu faller den möjligheten och privatradion står åter inför bl.a. ekonomiska problem eftersom koncessionsavgifterna är oerhört höga för en del kanaler, samtidigt som reklamintäkterna minskar. Förslaget i betänkandet är att man genom att sänka koncessionsavgifterna skulle ge privatradion större möjligheter att utvecklas. De skulle också enligt förslaget även betala några procent av reklamintäkterna för att få en kanalplats. Privatradion sänder många populära program och de behöver därför ges möjligheter att utvecklas. I framtiden kan man också tänka sig att de samarbetar med SR för att erbjuda lyssnarna många nischade program av god kvalitet.

När regeringen säger nej till fortsatt utveckling av DAB-radion så anser jag att man behöver utreda vilka konsekvenserna kommer att bli för exempelvis hörselskadades möjlighet att ta del av radiosändningar och även Sisuradio. Det finns många fler frågor som vi behöver få svar på, och därför anser jag att det behövs en utredning som tittar över vad som kommer att ske med de olika nischade programmen och hur det kommer att lösas för funktionshindrade.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 1 februari 2006

Birgitta Sellén (c)